

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus V. Domin. Inf. Octa. Nativita: Statuæ. Thema. Ecce positus est
hic in ruinam & in resurrectionem multorum, & in signum cui
contradicetur. Lucæ. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](#)

ris sunt januæ, per oculos exit ab amante anima, per oculos intrat in amatum. Nunquam amplius claudamus oculos ad protoplastis somnolentiam assuetos, donec se perdant in lucis divinæ Oceano & penitus absorbeantur. In hoc mari pati naufragium, est invenire salutis portum. Felix oculorum jactura in uno oculorum, qui *totus est oculus*. Omnium instar visionum est unica visio videntis omnia. Videamus quamdiu videmus, fratrem nostrum primogenitum felices Narcissi *in speculo & enigmate*; olim videbimus eum sicuti est *verbum visibile, verbum bonum*. Dux.

*Aug. in
Psal. 121.*

1. Cor. 13.

DISCURSUS V.

Dominica infra octavam Nativitatis.

Statuæ.

T H E M A.

Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectionem multorum, & in signum cui contradicetur. *Lucæ. 2.*

S Y N O P S I S.

- I. *Noluit Achaz petere à Deo signum, quo esset securus contra hostilem impetum: sed Deus illi dedit signum non petitum infantem Virginis filium pannis involutum, qui positus est in ruinam & resurrectionem.*
- II. *Inter signa ferè præcipua sunt statuæ, quas veteres ponabant ad excitandam in posteris majorum virtutem.*
- III. *Tale signum erectum est, Betlehami supra basim præsepis, cui debent conformari nostra signa, ut non representent colosso*

- colossoſ superboſ ſed humiſe
pumilioſe.
- IV.* Nam humiliari opus eſt ejus,
qui egressus à Deo ad Deum
vadit, ſuperbire verò ejus, qui
à dæmonib⁹ exiſt, & ad dæ-
mones vadit. Dei filius decre-
vit ad infantem, ut cresceret
in coloſſum.
- V.* Positus ille eſt velut prototy-
pon, ad quod Christianorum
ſtatuae conforſmari deberent.
Sed hoc ſignum tale eſt, cui à
multis contradicitur, ſicuti à
Nabuchodonosore, qui homo
eſſe deſiſt, cum ſuperbire cœ-
pit, & ſtatua ejus à parvo
lapillo confracta eſt. Hunc
imitantur, qui ſe ſupra cœte-
ros erigunt, ſed in ſuam ru-
nam, imitantes primum ſu-
perbum Angelum.
- VI.* Horret Deus ſtatuaſ caſſas
& virtute deſtitutaſ, ut ho-
mines ſtatuaſ imperite ſcul-
ptas, & quia ſunt perversæ,
ſunt everſæ. Nam Deus ſu-
- perboſ deprimit, humiliſe ex-
altat. Sapiendum ergo ad
ſobrietatem.
- VII.* Agesilaus, Cato, & Ferdi-
nandus Caſtella Rex ſtatuaſ
ſibi poni veſuerunt, contenti
honorificā beneacte vitæ me-
moriā, quod & nobis place-
re debet, ut per vallem humili-
tatis conſcendamus mon-
tem gloriæ.
- VIII.* Contradicit Christo, qui non
ſectatur humiliatatem: imi-
tatur Christum, cui placet
humilitas. Unde S. Francis-
co alta in cœlo ponitur ſedes
quam perdidit Lucifer. Et S.
Antonius edoſius a Deo eſt
viri ſimplicis & humiliſi Ale-
xandri magnitudinem pre-
ſuā excreviſſe, quod ſe omni-
bus inferiorem eſtimaret.
Qui ergo caret humiliatate,
male ſtatuaſ ſuam ſtatua
Christi commenſurat, & ha-
bet ſibi contrarium Deum.

Ecce poſitus eſt hic in ruinam & in re-
ſurrectionem multorum, & in ſignum cui contra-
dicetur. *Lucæ. 2.*

I.

N magnâ conſernatione Urbis Jeruſa-
lem, cùm adverſus eam ingentem du-
cerent exercitum Rex Syriæ & Rex Iſ-
raël, monuit Deus misericors Achaz
Regem Juda per Prophetam Iſaiam, ne
quidquid metueret; *Noli inquit timere,*

Isai. 7.

&

*E*cce cor tuum ne formidet à duabus caudis titionum fumigantium; quasi diceret: Hostes tui sunt velut quidam portentosi Cometæ, longas post se armatorum caudas trahentes, primo aspectu terribiles, & qui rerum futurarum ignaro, magnam possunt incutere formidinem; sed noli timere hæc Phœnomena; quod enim videntur portendere malum: *Non stabit, & non erit istud.* Utquè Regem Achaz Deus magis securum redderet, offert illi signum ad beneplacitum, ut ipse sibi deligat, sive in alto, sive in profundo; signum aliquod, quo assecuratus nihil timeat: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni, sive iu excelsum supra.* Quem locum expendens D. Hieronymus: *Pete, inquit, tibi signum nequaquam ab Idolis quorum errore retineris, sed à Domino Deo tuo qui tibi auxilium pollicetur.* Verùm quid ad hæc Achaz? *Non petam & non tentabo Dominum:* Fictâ humilitate & prætextu non tentandi Dominum recusat signum: unde iterum Hieronymus: *Non humilitatis est, sed superbiæ, quod non vult signum à Domino postulare.* Eam ob causam reprehenditur à Deo ceu molestus Deo & hominibus. Et promittitur illi de futuro signum non petitum: *Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce Virgo concipiet & pariet filium.* De hoc signo nuper locuti sunt Angeli ad Pastores: *Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum & positum in præsepio.* Mirabile signum, Filius Virginis, ideinquè pannis involutus & positus in præsepio: Mirabile inquam; & quantum mirabile, tantum amabile: quis enim non medullitus inardescat tenerrimo amoris affectu in infantē, quem ipsa origo & partus commendat virgineus? sed longe mirabilius est, quod hodie de hoc signo prophetatur: *Positus est hic in ruinam & resurrectionem, & in signum cui*

D. Hier. in
Izai.

eui contradicetur. Ergone tam ferus, tam inhuma-nus quispiam esse poterit, ut tantum affectus illicium, tam amabile signum odio prosequatur? ut infantulo Virginis filio struat infidias, ut contradicat tacenti? Evolvendo huic mysterio inquiramus praesenti discursu, quale hoc sit signum, & quae illius contradictio. Ego ordior vos linguis favete.

I I. Signa ex Philosophorum placitis illa censem-tur, quae preter sui cognitionem, alterius rei nobis ingerunt notitiam: inter quae ferè primatum ob-tinent statuae à priscis sapientibus non tam memoriæ perpetuandæ, quam virtutis imitandæ causa exco-gitatæ. Quod Sallustius innuit, qui sèpè inquit, au-di vi Q. Maximum P. Scipionem, præterea civitatis no-stræ præclaros viros solitos ita dicere, cùm majorum ima-gines intuerentur, vehementissimè sibi animos ad virutem accendi: scilicet non ceram illam nequè figuram tantam vim in se habere, sed memoria rerum gestarum eam flamam egregijs viris in pectore crescere, nequè prius sedari, quam virtus eorum famam & gloriam adæqua verit. Quod sa-nè accidisse memorant Julio Cæsari, quem conspectâ aliquando Gadibus Alexandri statuā ingemuisse fe-runt, quod in eâ ætate nihil memorabile gesisset, quâ Alexander totum penè terrarum orbem subegerat, subitoquè Romam reversum ad captandas magna-rum rerum occasiones. De T. Manlio Torquato re-fert Valerius Maximus, severitatem vel ideò exercuisse in filium præcepti paterni transgressorem, quia: Vi-debat se in eo atrio consedisse, in quo illius imperiosi Torqua-ti severitate conspicua imago posita erat: prudentissimoquè viros currebat, effigies majorum cum titulis suis idcirco in primâ ædium parte ponere, ut eorum virtutes posteri non solum legerent, sed etiam imitarentur.

H

III. Tale

*Salust. in
Ingurthæ.*

*Suet. in
Julio Plu-tarch. lib.
ex prof.
mixt.*

*Val. Max.
lib. 3. c. 8.*

III. Tale signum , talem statuam superioribus diebus erexit Bethlehemi Benignissimus Deus , cùm filium suum unigenitum nobis in Magisterium & exemplar virtutis proposuit , cuius rerum gestarum memoria excitati ad magna & ardua animaremur . *Et hoc vobis signum : invenietis infantem pannis involutum.* Deum immortalem quale hoc signum ! Dei Filius pannis involutus ! ille nempè de quo canebat Psaltes : *Exultavit ut gigas*, ille instar pumilionis nobis imitandus proponitur . *Verbum nobis proposuit abbreviatum : Nisi conversi fueritis, Efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cœlorum.* Acerba sententia apud illos , qui propriæ indulgent voluntati . Ait B. Isaias Abbas . Sed cur Acerba videri debeat , si magna spiramus aut speramus , si ad culmen gloriæ volumus eniti , si conformari optamus exemplari nobis proposito ? *Qui cùm in formâ Dei esset non rapinam arbitratus est esse Je & qualem Deo, sed exinanivit semetipsum formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, Et habitu inventus ut homo.* Et rursum : *humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Facto correspondet Doctrina . Nam monuit : *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Non inquit discite mundum fabricare , mortuos suscitare , cœcos illuminare , claudis passum , surdis auditum , mutis loquela m restituere , sed *discite, quia mitis sum & humilis corde.* Hoc doctrinæ compendium est , hoc totius argumentum Philosophiæ , quam traditurus in mundum venit , hoc prototypon ad imitandum nobis propositum , ut discamus submissè nos gerere , aspicientes in authorem fidei , in signum & exemplar vitæ , quod non repræsentat gigantem , *sed infantem pannis involutum.*

*Isai. Abb.
orat. 25.*

Philipp. 2.

IV. Ath-

IV. Atheniensēs adventanti Pompeio & divinos honores recusanti quod se hominem meminisset gratulabundi scripsisse feruntur : *Quatenus te hominem censes, eatenus nobis es Deus.* Sapientissimè æstimarunt hominem submissè de se sentientem proxime accedere ad divinitatem, à quo procul est omnis ambitio & fastus. Unde Theophylactus ad illa verba Joannis : *Sciens quia à Deo exiuit, Ἐτιμάσθη επί τοῦ θεοῦ.* Sic appositè in rem nostram ratiocinatur : *Considera quod humiliari opus est ejus, qui à Deo egressus est, Ἐτιμάσθη επί τοῦ θεοῦ.* *Superbire Ἐτιμάσθη επί τοῦ θεοῦ.* qui à dæmonibus exiuit, *Ἐτιμάσθη επί τοῦ θεοῦ.* Enim verò vides magnum Deum signum infantem pannis involutum, de quo possis majori jure dicere, quām de Trajano suo Plinius : *Cui nihil ad augendum fastigium superest; hic uno modo crescere potest, si se ipse submittat, securus magnitudinis sue.* Cūm esset Dei Filius æqualis Patri, & ab æterno figura substantiæ ejus, cuius magnitudinem nullus imaginabilis æquaret Colossus, hic decrevit ad minutulum pusionem, *Securus magnitudinis sue & ejus quā ab æterno habuit, & ejus quam per humilitatem erat acquisitus.* Nam quia humiliavit semetipsum factus obediens usq; ad mortem. Propter hoc exaltavit illum Deus, ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium & inferorum. Mundum creaverat, & in eo sapientissimè omnia disposuerat, universa continebat virtute omnipotentiæ suæ, & non erat auditum *In nomine J E S U omne genu flectatur,* sed postquam humiliavit semetipsum illico decreto æterni Patris statuitur : *In nomine J E S U omne genu flectatur.* Quod perpendens D. Ambrosius exclamat : *Quanta fecit Dominus! audeo dicere, Ἐτιμάσθη επί τοῦ θεοῦ.*

H 2

V. Ad

Plut. in
Apopht.

Ioann. 13.

Theophyl.
in Ioan.Plin. in
Paneg.
Trojani.D. Amb.
in Psal.
118. serm.
14.

Dan. 5.

V. Ad hoc prototypon conformari deberet vita nostra ; quippe Magnus Deus parvus effectus est , & Bethlehami statuam suam humilem supra basin præsepij collocavit , ut ejus virtutem posteri Christiani non solum legerent , sed etiam imitarentur . Sed pro dolor hoc signum , infans pannis involutus , est signum cui contradicitur , quod per fastum & arrogantiam evertitur , quod calcatur ambitione , quod contemnitur superbiam nostrâ . Erigimus nobis alias statuas , quas adoramus , imò ipsi nos cum Nabuchodonosore in novas formamus statuas , quas à subditis volumus adorari , immemores quid Nabuchodonosori fastus & superbia pepererit : Nam ut sacer Textus habet : *Quando elevatum est cor ejus , Et spiritus illius confirmatus est ad superbiam , depositus est de solio regni sui , Et gloria ejus ablata est , Et à filijs hominum ejectus est : sed Et cor ejus cum bestijs positum est , Et cum onagris erat habitatio ejus . Notate illa à filijs hominum ejectus est , quasi homo esse desineret qui humilitate & animi demissione caret . Unde & statua ejus à parvo lapillo dejacta & confracta est . Sanè homo ab humo originem humilitas ab humo nomenclaturam habet ; non est verè homo , qui non verè humiliis . Dabitis id mihi , quod Deus-homo , seu Filius Dei hominem indutus sit primus in dignitate in hominum serie , & ut ita dicam magis homo , quam cœteri homines , id verò non ex eo habuit , quasi plus de humanâ traxisset substantiâ , quam cœteri homines , sed quia *ex inanivit semet ipsum formam servi accipiens , in similitudinem hominum factus* , quorum est sagaci intellectu cognoscere originem suam , & meminisse quod non sint Di , sed solum Dei similitudo , quorum est humiliari sub potenti manu Dei . Id cum egerit Dei filius assumptâ huma-*

humanitate. Verè homo effectus est, & propositus hominibus forma & exemplar *formam servi accipiens*, id est typum, & quasi illustre signum, ad quod respicere debeat omnis homo, ejusque *virtutem non solum legere sed imitari*. Huc tendit monitum Magni Leonis : *Ideo viam se esse dixit, ut conservatio Magistri fieret forma discipuli. Et illam humilitatem eligat servus quam secutus est Dominus.* Qui ergò in oppositum ambulat, & tumente fastu se supra alios erigit oblitus demissio-
nis sui Magistri, nec respiciens ad exemplar Bethle-
hemi propositum, quid agit aliud, quām imitatione Nabuchodonosoris sibimet statuam erigit jactu pu-
silli lapidis prosternandam. Nam sapientis effato : *antequam conteratur, exaltatur cor hominis :* & alibi di-
xerat : *Contritionem procedit superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus :* quod se vidisse canit Psaltes : *Vidi impium superexaltatum & elevatum sicut Cedros Libani, & transi vi & ecce non erat.* Id verificatum in Luci-
fero, qui cùm vellet similis esse altissimo, non con-
tentus similitudine & formâ Angeli, projectus est in abyssum, de quo Gregorius : *Sunt nonnulli qui elatio-
nis fastigium ascendunt, illum videlicet imitantes, qui se primus apud se extulit, sed elevando prostravit.* Quasi diceret : arroganter statuam in monte testamenti erigebat, sed hanc divinæ justitiæ fulmen dejecit.

Leo Pap.
serm. in
Nativ.
Dom.

Prov. 18.
Prov. 16.
Psal. 36.

Greg. 3.
moral.
cap. 18.

VI. Statuae plerumq; non satis congruunt suo prototypo, id imperitiæ sculptorum attribuitur. *Apud Superbum*, inquit Socrates, *ceu apud malum figulum, aut statuarium, perversas rerum imagines videre est.* In unâ productior est nasus, in aliâ distorti pedes, in tertiat obesitas nimia, in quartâ effigies elegantior effigiato. Et ut denique ad amussim cum prototypo corre-
spondeant, statuae sunt, trunci sunt, vitam non ha-
bent.

S. Chrysost.
hom. 43.
ad pop.

Innocent.
de vilit.
hom. cond.

Recup. de
sign. præ-
dest.

Plat. in
Apoph.

bent. Aptè in hanc cogitationem Chrysostomus : *Nonnè vides personas, quæ in scena induuntur, quam sint pulchre quidem, quam splendidae, quam ad extremam pulchritudinis perfectionem efficiæ ? Potes mihi talem asperatum in veritate monstrare ? Nunquid unquam earum amore captus es ? Non. Quare ? quia vacuae sunt, & imitantur pulchritudinem, pulchritudo tamen non sunt. Horret Deus ut cassa corpora, sic animas virtute destitutas : nec homines amant cadaver exanime. Sed passim hodie perversas rerum imagines videre est, statuas inconcinnè fabricatas. Imò non tantùm perversas, sed & eversas Deo sumente poenas de superbis, & se pè in ipsa erectione dejectas, quod Babylonicae turris architectis Pharaoni, Amano, Nabuchodonosori, Balthasari, alijsquè evenisse scimus, unde in hunc sensum Innocentius Papa : Superbia turrim evertit, linguam confudit, prostravit Goliam, suspendit Aman, interfecit Nicanorem, peremit Antiochum, Pharaonem submersit, & Senacherib interemit. O infanos statuarum fabricatores ! qui dum elevari contendunt, in ima precipitantur. Sapiens quidem rogatus à Ptolomæo Philadelpho Ægypti Rege quid faciendum cupient vitare superbiam, respondit : cogitare quod Deus superbos deprimit, humiles exaltat. Pone tibi ob oculo quisquis non sapis ad sobrietatem, sed tumente fastu in statuam portentosam erigeris, ambitiosorum, arrogantium, & superborum ruinas, & ex paribus dilectis pares tibi eventus imaginare.*

VII. Laudo Agesilaum, qui dum Græci decrevissent, in clarissimis quibusquè civitatibus, illi honoris causa statuas erigere. In hunc modum rescripsit : *Meinulla fit imago, nequè picta, nequè ficta, nequè ullo alio artificio parata. Causam aliâ occasione in-*

nuit

nuit. Nam cum moraretur in portu Menelai, adstantibus inhibuit, ne quam sibi statuam ponerent, inquiens : *Si quod præclarum facinus gessi, hoc erit monumentum mei. Sin minus, ne omnes quidem statuæ, cum sint vilius opificum opera.* Hæc cum retulisset Plutarchus sapienter adjecit moralē doctrinam : *Ageſlaus ipſo honesto contentus negligebat ejusmodi adulatio-nes, malens insculpi prudentium ac bonorum hominum pectoribus, quam in foro æreus aureusve stare. Eximiam virtutem sponte suum consequitur Decus : nec ulla specioſior statua, quam honorifica beneactæ vitæ memoria.* Catonis dictum æquè egregium est : qui videns multis in memoriam gestorum statuas erigi, ajebat : *Malim ut de me querant homines, quam ob rem Catoni non sit posita statua, quam quarè sit posita.* Ejusdem ingenij fuit Ferdinandus Castellæ Rex qui Anno 1252 vivere desit: interrogatus enim quale sepulchrum, aut qualē statuam sibi erigi vellet, respondit : *Immaculata vita mea, ac gesta qualiacunque sint mihi sepulchrum & statua.* Hoc vobis dictum esto ambitiosi magnarum vanitatum insani venatores, qui omnem curam eo convertitis, ut magni apud populum videamini, ut possitis

-- -- -- digito monstrari & dici hic est.

ut titulorum pluūstris onusti incedatis, ut ab alto fastigio perituri honoris humile vulgus despiciatis. *Nulla est speciosior statua, quam honorifica beneactæ vitæ memoria,* nulla solidiori basi innixa, quam quæ ad similitudinem Filij Dei infantis humiliis conformata. *Altitudinem queritis ? per vallem per-venitur ad mortem : sedem queritis claritatis ? prius bibite calicem humilitatis,* monet Augustinus. Ut posset crescere Dei Filius decrevit ; ut posset exaltari factus est humilius ; qualē typum & formam se ille nobis exhibuit, talem in vobis efformare studete.

Idem Plut. in Apopbt.

*S. Aug.
serm. 16. de
Mart.*

VIII. Si

Luce. II.

Cic. I.
Offic.

VIII. Si nobis Christi doctrina & exemplum non sufficit, nec sectatorum eis proderunt exempla. Contradicit Christo, qui non sequitur Christum. Nam. *Qui non est mecum contra me est, & qui non colligit mecum dispergit.* Nihilominus quia magnis morbis etiam parva utilia sunt medicamenta, nec illa pretereo, quae multos juvant. Visa est aliquando inter seraphinos locata altissima sedes, & vox audita : *Hæc sedes humili servatur Francisco.* Suā Franciscus humilitate meruit, quod Angelus per superbiam perdidit. *Quanto igitur superiores sumus, tanto nos submissius geramus.* Monet Ethnicus orator, quia quo submissius nos gesserimus, hoc altius eluctabimur. Id quod etiam S. Antonio Abatti divina bonitas ostendit: huic quippè oranti perlata est de cœlo vox : *Antoni necdum ad mensuram Coriarij Alexandrini pervenisti.* Colossus videri potuit Antonius in eremo magnæ abstinentiæ, insoliti vitæ rigoris, ingentium temptationum victor cœteris comparatus mortalibus, nondum tamen ad mensuram Coriarij Alexandrini simplicis homuncionis pervenierat. Cupiens verò scire magnitudinem Coriarij perrexit Alexandriam, & exploratâ vitâ viri ab eo audijt: Nescio me aliquando boni aliquid egisse, unde manè dum surgo, & veſperi cùm decumbo illa in animo meo versatur cogitatio, omnes à majori ad minimum in hac urbe Alexandrina Deo chariores esse quam ego sim, omnes consecuturos meritis suis æterna præmia, me solum inter eos mereri poenas æternas. Quibus auditis reposuit Antonius. In veritate fili tu in urbe humilitate tuâ magnis passibus ad cœlum contendis, ego in solitudine multo tempore consumpto necdum perveni ad mensuram virtutis tuæ, Ita Antonius ab humili

mili edoctus parva de se sentire , humilitatem humilitate deinceps studuit æmulari. Recte Cassiodorus : *Magnus ascensus ad Deum est cognitio infirmitatis suæ.* Qui hac caret malè se ad Christi statuam commensurat. *Omnis vera magnitudo, ut loquitur Scribanius, in animo sita est. Nemo prudens statuam basi metitur. Pumilio parvus est, licet in Alpibus steterit. Colossus magnitudinem servat, licet Oceano jaceat conseptus.* In Praesepi Christus magnus fuit omni colosso major : Angelus erigens se supra altitudinem nubium pygmæus fuit. Hinc agnosce , quomodo Christus *positus est in ruinam & resurrectionem multorum.* In ruinam Angelo, in resurrectionem naturæ humanæ : in ruinam Nabuchodonosori , in resurrectionem Danieli ; in ruinam Amani, in resurrectionem Mardochæo : in ruinam Phariseo , in resurrectionem Publicano. *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Unde Cassianus : *Tantum est malum superbia, ut non Angelum non alias virtutes contrarias, sed ipsum Deum adversarium babere mereatur.* Ne igitur Christo humili contradicamus , ne statuam contra statuam erigamus ; amplectamur signum humile. Qui non colligit cum Christo dispergit , & dispergitur , quia *dispersit superbos.*

Cassiod. in
Psalm.

Scriban. in
Philosoph.
Christ.

Cassia.lib.
12. Instit.
cap.7.

I DISCUR-